

İŞIĞI SÖNEN CEHENNEM*

Alimcan İbrahimov

1.

Gece. Saat iki. Ben, büyük evin karanlık boş odasında yalnız oturuyorum. Biraz önce lamba yanıyordu. Hayallerimin yeşermesine engel olduğu için onu söndürdüm. Odanın yaşlı ağaçlarla dolu bahçeye bakan tek penceresi vardır. Onun kenarına sırtımla yaslanarak gözlerimi dışarının koyu ve gizemli karanlığına yönlendirdiğim hâlde gelenin sessizliğine gömülerek sakin oturuyorum. Birkaç saat geçiyor. Evde hiçbir ses yok. Ben hep aynı yerdeyim, aynı hâlde yalnızım; bir tek hayalim karşımdadır.

Biraz önce gök gürlüyor, kuvvetli yıldırım çarpıyor, güçlü rüzgâr da esiyor; ara sıra kalın, katmanlı bulut arkasından dolunay bakarak tüm dünyaya güzelce gülümsüyor ve yine kayboluyor idi. Artık her şey sakinleşti. Ay da tekrardan görünmeyecek şekilde bulutların arkasına gizlendi. Dünya daha da derin, koyu karanlık içine gömüldü. Gökyüzü tamamen kapanarak yağmur yağmaya başlıyor. Yağmur, en başında kovadan döküyor gibi sert yağsa da biraz sonra yavaşladı. O, artık azar azar yağıyor. Kendisi her yerde de böyle yağmaya devam ediyor. Şimdi dünyanın her tarafında böyle ufak ve düz yağmur yağıyor gibi geliyor bana.

Eşim çoktandır uyuyor. O bana birkaç defa:

- Sadık ne oldu sana; yat artık, demeye çalışsa da ben onu dinlemedim.

O, beni bekleye bekleye yorulduktan sonra:

- Haydi Sadık! Yarın sabah pazara gitmen gerekiyor, diye tekrar dedi ama ben hâlâ oturuyorum.

* Bu öykü, Mehmet Araz tarafından Türkiye Türkçesine çevrilmiştir.

Uykum bir yerlere kaçmış. O düz, ufak ve durmadan yağın yağmuru uzun hat- ta çok uzun zaman dinleyesim geliyor; yüreğimi kaynatan, içimi coşturan bu- günkü olaydan dolayı uçsuz bucaksız hayalime dalasım geliyor.

Ben genellikle gece yağmurunu çok severim. Şimdiki gibi, sakın ama sık sık ve gürleyip hafif şimşeklerle bütün dikkatimi yağmura veriyorum. Onun yavaş yavaş yağması beni başka zamanlarda bilmediğim mutluluklara mı üzüntüle- re mi, bilmediğim yerlere götürüyor. Ruhumun çoktan beri arayıp da bulama- dığı isteği o zamanda, o karanlık gecede durmadan yağın ufak yağmurun gür- lemesi altında bulunmuş gibi geliyor. Bu yağmurun etkisinde zengin ve geniş bir hayale dalarak her şeyi unutuyorum. Hayatın gündüzlü ayık ve kalabalık zamanında hissetmediğimiz, değer vermediğimiz şeyler, bu zamanlarda gü- neş gibi açık görünüyor. Bu zaman da hayalin bile ayrı bir tadı, tamamen başka bir güzelliği oluyor; bunu hissedemeyen kişiler, büyük bir saadetten mahrum diye düşünüyorsun, onlara acıyorsun.

Bugün, bilhassa bugünkü günde ruhumu çok derinden coşturan başka bir olay daha vardı. Galiba bu olay, olağanüstü fazla canlandırdı; yüreğe, -susan, uyuy- an yüreğe- dokundu.

2.

Sabah eşimle güzel güzel çay içip oturuyorduk. Aramızda ilginç bir diyalog ge- çiyor: O gençken kendine âşık olan “seviyorum, öleceğim” diye peşinden ko- şan birinin olayını anlatmaya başladığı için çayımızda ayrı bir tat oluyordu. Henüz bir bardak çay içmişken aniden köyün diğer tarafından bize yaklaşan zil sesi geldi. Hızlı şekilde bizim tarafımıza gelerek yanımızda durdu ve o an birkaç çocuk gözleri yerinden fırlamış hâlde evimize koşup girdi ve aceleyle:

- Hocam, hocam! Size muhtar geldi, diye bağırdılar.

Biz heyecanlandık (korkudan). Ben hocalık yapalı sadece 2 sene oldu, muhtarla tanışmadım bile. Benimle yapacağı iş de yok sanki. Acaba neden geldi ki?

Üstüme ceketimi giydim ve muhtarı karşılamaya çıktım. Yeni arabaya takıl- mış iki iyi kara atı, iyi giyinen arabacıyı, arabada yatarak gelen, tamamen Av- rupalı gibi giyinen altın gözlüklü Rus'u görüp önce çok endişelendim ama bir anda iş tamamen rengini değiştirdi. Gördüğüme inanamadım, güleyim mi ba- ğırayım mı bilemedim... Muhtar diye karşılamaya çıktığım adamın tamamen başka birisi olduğu, gençlik yıllarımdan çoğunu beraber geçirdiğim bir arkada- şım olduğunu o anda fark ettim.

3.

Ben medresedeyken iyi ve varlıklı bir şekilde yaşayan zengin çocuklarının ulu hocaların oğullarına has medreselerde zenginlerle yaşıyordum. Evden gelen yemeklerin sınırı yoktu. Zenginliğimin büyüklüğüne bakmadan ve kimseye zarar vermeden kendim semaveri koyup demlerdim. O zamanlar benim bu

tarz işlerimi gören fakir bir talebem vardı. O, zavallı para almadan sadece yemek için çalışıyordu.

Bu talebenin yüzü asık, üstü başı hep yırtık ve kirli olduğundan ve derslere de sürekli gelmediği için onu kimse ciddiye almıyordu. O, bizim medresemizde birkaç sene yaşadı, arkadaşlarının statüleri ve yerleri büyümesine rağmen onun yeri ocak yanından değişmedi. Zaten kendisi de ilerlemeyi istemiyordu galiba. Onu herkes aşağılıyordu, sevmiyordu, küçük düşürüyordu, istedikleri gibi incitiyorlardı; adını söylemeden kafası büyük olduğundan ona “Tubal¹” lakabını takmışlardı.

Bu “Tubal”, dışarıdan baktığımızda çok basit, saf, biraz aptal gibi görünse de onun içinde bambaşka bir dünya var gibiydi sanki; gözlerinde bazen korkunç şeyler parlıyordu ve sonuçta böyle bir hâleti anlaşıldı.

O bir senede değişti, hep dertli bir şekilde gezmeye başladı. Başka zamanlarda hiçbir yere çıkmayan “Tubal”, bu senenin Ramazan’ı gelince ikişer gün kaybolup geziyordu. Kendisi hep düşünürdü. Talebeler ona gülererek:

- Tubal dertli bu sene, diyorlardı.

Orucun 27’si Kadir Gecesi’ydi. Tüm talebeler teravihe gitti. Tubal ise “hastayım” diye medresede kalmış.

İnanır mısınız?

Cemaat dönünce Tubal ortadan kaybolmuş, eşyaları da görünmüyordu. Onu gören ve hakkında bir şey duyan da yoktu. Yok yani yok. Böylece Tubal’ımız kayboldu. Yeni birisini bulana kadar kendim semaver demlemek zorunda kaldım.

Kendisi hakkında farklı haberler yayılmaya başladı, birileri “Hacılarla Mekte’ye gitmişmiş.” diyor. Birileri “Sartlara² takılarak Buhara’ya kaçmışmış.” diye tahmin etseler de gerçeği kimse bilemedi.

Ben, medrese de getir götür işleriyle uğraşacak bir çocuk buldum; o günden beri onu aklımdan atarak artık adını bile unutmuştum.

O gün muhtar karşısına titreye titreye çıktığımda karşımda o altın gözlüklü şık adam içinde Tubal’ı gördüğümde şok oldum. Rüya mı bu? Hayır, bu gerçektir. Dünyayı görmemiş köylü çocukluğundan çıkıp muhtar gibi giyinerek zil çalarak bana gelen adam gerçekten de o Tubal’mış; zamanında aç, üstü başı yırtık, yemek için semaverimi demleyen çocuk. O, tahmin edilemeyecek seviyede değişmiş. Aklımda sakladığım surat ile şimdi karşımda duran bu yiğit arasında ilişki kurmak çok zor. Ona şimdi Tubal adı yakışmıyor bile, ona Tubal demek, eskiden olağan görünse de artık hiç dile yakışmıyor, alakasız geliyor.

1 Sepet.

2 Ekim Devrimi’ne kadar Özbeklerin lakabı.

O; şimdi tüm sıfatıyla “büyük patron”, Avrupalı, mükemmel frant (çok şık)... vesselam.

4.

Onun gerçek adı Gıylman'mış, soyadı Kahirov. O, benim yanımda akşama kadar kalarak güneş batar batmaz gitti. Kış aylarında şehirde okuyor, yazın ise bizim komşu köydeki bir zengin'in çocuklarını okutmaya geliyor. Benim yanıma da oraya giderken uğramış. Biz birbirimizi gördüğümüze çok sevindik, özellikle de o. Onunla uzun ve rahat bir şekilde konuştuk ama çoğunlukla o konuştu, ben hayretler içerisinde dinleyerek oturdum.

Şu işe bak: O, kendisinin anlamadığım bir yeriyse bana baskı yapıyor, beni ezmeye çalışıyor gibiydi. İnsanlar ne kadar da değişiyormuş Allah'ım! O tamamen bambaşka bir adam olmuş - o açık, o medeni, o eğitilmiş. Onun başından neler neler geçmemiş. O, bizim medreseden ayrıldığında Kazak hacılarına takılarak Mekke'ye gitmiş, oradan hac vazifesini yerine getirdikten sonra İstanbul'a gidip birkaç sene orada okumuş ve Rusya'ya dönüp muallimlik yapmış. Sonradan fikrini değiştirerek muallimlikten topladığı parasıyla Rusça öğrenmeye başlamış. O zamandan beri hep okumuş, hâlâ da okuyor.

Biz ayrılalı dokuz sene oldu. O, geçen şu zaman içerisinde farklı devirler geçirip ortaokullardaki kadar da okumaya çalışmış. Okul dersleri dışında ayrıca çok şey okumuş. Ne hakkında konu açılırsa açılınsın beni etkileyip küçük bırakıyordu. Ben, çoğu yerde onun dediklerini anlamayarak eziliyorum. Kendim hiçbir şeyi bilmediğimi, benim her sözümün sadece kuru “ağız felsefesi” olduğunu bugün Kahirov ile konuştuktan sonra açık bir şekilde anladım. Bunun üstüne o şimdi havadaki kuş kadar özgür, dört tarafı kible (her yere gidebilen), nereye giderse, ne yaparsa özgür bir şekilde davranabilir. Eğitimi, her şeyi biliyor olması ve özgürlüğü ayrı mesele. O önümüzdeki günlere çok farklı yaklaşıyor. O, “Ben daha hayata yeni başladım, henüz ona daha hazırlık yapıyorum, gerçek hayat ileride olacak.” diyor. O, uzağa ve ileriye doğru yöneliyor. Gözünü göğe yönelterek hayattan alabileceği nasiplere erişmeye çalışıyor.

5.

İnsanlar doğası, kuvvetleriyle birkaç türe ayrılırlar: Bir kısmı kendi demir elleri, kuvvetli iradeleri ile ahvali, istedikleri tarafa döndürüyorlar; bunlar hayatın gerçek sahipleri, idarecileri oluyorlar. Bir kısmı ise kısmetin akıntısına itaat etmeye mecbur olan irade kuvvetleri az birileri, onlar kısmetlerine hâkim değiller, belki de onun köleleridir. Ben ikinci tür, iradesi zayıf kısımdayım galiba. Böyle bir konu hakkında söz açıldığında bana bir arkadaşım “Sen dış etkenlere her zaman yeniliyorsun, sen aklınla, nutkunla değil, gönlünle iş yapıyorsun. Sen, kısmet ve hissiyat kölesisin. Sen, kısmet akıntısına uymadan yaşayamıyorsun.” demişti. O zamanda ben bu sözlerine karşı çıkararak inkâr etmiştim, yanımdaki kapı kolunu tutarak: “Yanıyorsun, sen benim demir iradeli olduğumu bilmiyorsun, kolunu tuttuğum kapıyı istediğim tarafa dön-

dürdüğüm gibi hayat akıntılarını da istediğim tarafa aynı şekilde döndürebiliyorum.” demiştim ve buna inanıyordum. Bugün ise yanlış olduğumu açık anladım, “gönül akıntısı kölesi” olduğumu bugün hissettim. Bunu da Kahirov ile görüşmem ortaya çıkardı.

Şu anda ruhumun ne seviyede heyecanlandığını anlatmaya söz bulamıyorum. Gıylman'ın gelip gitmesi, beni gerçekten çok acayip etkiledi. O, bana hayatımın ne hâlde olduğunu keşfettirip yüreğimi -susan, uyuyan yüreğimi- kökten kımlıdattı. Ben gerçekten telaşlandım. Sanki birkaç sene komada kalıp yeniden dirilmiş ya da sarhoş olup yeniden ayılmışım gibi. Şimdiki durumumu anlayarak şaşırımdı. İsrafil üçüncü düdüğü üfleyince insanlar, mezarlarından fırlayarak çıkıyorlar; toprak üzerinde ne yapacaklarını ve ne durumda olduklarını anlamayarak oturlar derler. Ben de aynı oldum. Ben gerçekten kısmet ve tesadüf kölesiymişim. Çok basit, rastgele bir şey beni titretti, tamamen başka tür duygular içine attı. Ben hayretteyim; ben kim olmayı düşünmüştüm, idealim neydi? Aslında kim olmuşum, şimdi kimim? İşte bu iki sorunun cevapları arasında yerle gök arası kadar fark var. Gerçekten de o beni şimdi üzüntü yumağına döndürüyor.

Nasıl istikbalini, geçmişini ve şimdiki durumunu ileride ve açık görüyor, ona ümit ediyor ve hakkı da vardır.

Gerçekten ben kimdim, ben kim olmayı planlıyordum? Kendimin kim olduğunu belirtmek zor ama yine de şunu diyebilirim: Ben çok zengin hayalli, hayat-tan çok şey ümit eden birisiyim.

Farklı medreselerde okuduktan sonra kendini geliştirmek, medenileştirmek, dünya fenlerini tahsil edip toplumsal görevlerin birini yerine getiren bir halk hizmetçisi olmak benim en öncelikli isteğimdi. Bugün yaşanmış gibi taze olan bir anımı hatırlıyorum: Çok açtım, bir kuruş parayı nerede bulacağım diye şaşırılmış geziyorum ama yine de ruhum güçlü, yüreğim sağ; o zamandaki açlığı, azabı önümde gördüğüm hayal ettiğim ümitlerle siliyordum. Ben, o zamanlarda da çok büyük işlerin, derecelerin varlığına inanırdım; onlara erişmeye çalışırdım. Dünyaya geldiğimi unutmuyarak onu bir şekle sokmaya çalıştım.

Öyle zamanlar oluyor ki açsın, karnın hırıldıyor, bir parça ekmeğe muhtaçsın; işte, o gibi zamanlarda hayallerin tüm zorlukları unutturarak gelecekteki şeylerle neşelendiriyor. Lambanın ışığını kısıyorsun ve geleceği düşünmeye başlıyorsun. O farklı görünebilir: Bazı milletler için büyük işler kılan bir fedai oluyorsun; seni yakalıyorlar ama sen ölümün gözüne gülerek bakıyorsun. Sen mesutsun çünkü fedailik şerefine ulaşmışsın ya da halkın için otuz seneni hapiste geçirerek sakalın beyazlaşınca hapis haneden çıkarılıp halk tarafından büyük ihtiramla karşılanıyorsun. Sen mesutsun, ak sakalının üzerinden mutluluk gözyaşları akar çünkü ömrün idealine ulaşma yolunda geçmiş. Bazen, kendini sadece toplum çıkarını düşünen bir doktor ya da meşhur bilim adamı yerine ya da milletin medeniyetini yükseltme yolunda olan büyük birisinin

yerine koyarak hayal ediyorsun ama hiçbir şekilde yanlış olsa bile kendini karanlık bir köyde imam olarak zekât parası yiyerek ömrünü geçireceğini düşünmüyor, istikbalde bugünün gelmesi hiçbir ihtimalde planlanmıyor; o ihtimal yoktur, tamamen yoktur.

Ben hayallerimde aynı bu şekildeydi; benim gözlerim göğe dik bir şekilde bakardı, ben gönlümü kendimce mukaddes diye, yüksek diye tanıyan ideale tapıyor, sadece ona secde kılıyordu fakat ben, yumuşak ve güçsüz biriymişim. Arkadaşlarımdan benim hakkımdaki sözlerinin hepsi doğruymuş. Ben hayatımı, kismetimi istediğim tarafa döndürebilecek gücüm var diye düşünsem de gerçekte kismet akıntısının kölesiymişim. Hayatım beni etkilemiş ve fikirlerim açılarak dediğim o “mukaddes ideal”e tapacak bir seviyeye yaklaşmış. Diğer taraftan dalga çıkmış kismetim değişmiş, böylece ben de akıntıya karşı gide-memişim; yenilmişim. Kolundan tutup kapıyı sağa da sola da döndürdüğüm gibi döndürmeye çalıştığım hayat; kendisi beni güçlü dalgası ile yakalamış da denize atılmış bir oduncuğu oynatmış sanki ve nihayetinde karanlık bir köye, duman içine alıp atmış, orada imam yapmış. Ben, şimdi çok basit bir imamım. Cenaze namazı kıldırıyorum, zekât topluyorum, beleş (etli tatar yemeği) yiyorum. Bu kadar; işte o idealden, o hayalden bugünkü hâlime düşmüşüm. O zamanlar bunu değil planlamak, düşünmem bile imkânsızdı. Hayatta her şey yavaş gidiyor, hissetmeden geliyor; ben de böyleydim. Benim o yoldan çıkışım, bükülmem her şey mantıklı, her şeyin sebebi vardı. Ne olursa olsun geçmiş-tir, bitmiştir. Ben bunu kendim hissedemiyordum, açık şekilde düşünemiyordum. Bugün Kahirov gelip onun tam ben düşündüğüm o yolda, o yıldıza doğru yürümesini, benden daha yukarıya ilerleyip hâlâ düşmediğini görünce işte o zaman eski hayallerim büyük bir dehşetle canlanarak karşıma çıktılar. Onun yorulmadan bıkmadan ideale doğru atılması bana açık şekilde gösterdi ki ben hayat yolunda çok büyük hatalar yapmışım ya da ben de güçlü değilmişim. Ne olursa olsun ben gökten, yukarıdan dibe, çukura, felaket bir şekilde aşağıya düşmüşüm. Bu belki yabancı, yanlış hissedilir ama her nasılsa ben şu anda tam bunu hissetmekteyim. Kendilerine ait olmayan adamlar buna tabii bir şey olmadığını söylerler. Belki öyledir; günlerin koşuşturmalı, ayık vaktinde belki bana da başka gözükür ama sakın, karanlık gecede bu tüm dehşetiyle karşıma gelip duruyor ve ruhumu büyük bir ızdırıp kaplıyor, yüreğime sessiz ama çok güçlü bir acı giriyor. Hayat sonsuza kadar yıpranmış, önümüzdeki günler şimdikinden daha da aşağıda, daha da karanlık olur gibi geliyor bana, bu duygu yüreğimi yakıyor.

6.

Sakin, düz bir şekilde gürleyen yağmuru dinlerken ben biraz şair, biraz da filozof oluyorum sanki. Şu ızdıraplar, azaplar içinde gönlüme ilhami bir fikir giriyor. Düşünüyorum: Diyorum ki doğada nasıl bir huzur vardır. Bugün gün boyunca hava iyiydi. Gökyüzü geniş ve açıktı, güneş gülümseyerek bakıyordu, çevre rahattı, gülüyordu.

Bu, doğanın ortak mutluluğuydu fakat bu mutluluk uzun sürmedi, geceye doğru bulut peyda oldu. Her tarafı yıldırım çarptı, ateş ve dehşet bir karanlık kapladı. Yağmur başladı ve hâlâ da yağıyor. İşte yarın, üçüncü gün ya da hiç olmazsa bir hafta, bir ay sonra yine hava açılır, yine aydın, mutlu gün doğar. Sert rüzgârlı, soğuk yağmurlu güz geliyor. Ondan sonra sert, acımasız kış gelerek hayat nurunu söndürüyor, dünyayı kara gömüyor, soğuğuyla yüreklere işliyor. Bu zamanda insanlar doğayı lanetleyerek canlarını nereye koyacaklarını bilmezler fakat bu durum sonsuz değildir. Birazdan yine bahar geliyor; yine güzellik, aydınlık doğup, güneş nazlanarak bakmaya başlıyor. Yine sular akıyor, tarlalar yeşilleniyor, bülbül şarkılarını seslendiriyor. Dünya yine neşeleniyor, mesut oluyor. Böylece doğada umutla karanlık hep birbirini değiştiriyor; onlar tabii bitiyor ama sonsuza değil, sırayla yine gelip kendilerini daha çok özlettirmek için bitiyorlar. Biz insanların hayatında ise böyle değil. Bizim hayatımızın baharı kısa, o şimşek gibi çakıp geçen sevimli gençlik devrinden ibarettir. O geçiyor ve korkunç kara gece olan yavuz kış geliyor fakat o, doğadaki gibi kısa değil; o sonsuzdur mezara kadar. Hayatımızın güneşi bir batarsa yine doğmaz, ondan sonra zor, tatsız bir karanlıkta yaşamını sürdürmeye mecbur kalıyorsun. İşte bir zamanlar benim günlerimin açık, göğümün tam ortasında güneş gülümsüyor, bülbül şarkısını söylüyor, her işim gönlümce yapılıyor, saadetin ucu sınırı yoktu. O derece ki dünyaya getiren Rabb'ime secdeden kalkmak istemiyordum...

Hayatım yavuz, kuvvetli, acımasız dalgası soğuttu ve her şey bir anda değişip bahar sonu gelmeyen yavuz kışa, nihayetsiz geceye döndü. O gece, o dehşetli karanlık kış gidip güneş dolu ve açık olan bahar gelir de ben yine kendi mutluluğuma, idealime doğru atlarım; ben tekrar hayat göğümdeki gülümseyen güneşimi görüp bülbül sesini duyarım diye düşünemiyorum. Hayır, olamaz; ileride, gelecekte ne olacağı şimdi gözümün önünde. İlerideki günde nasıl olacağımı hayal gücüm kendisi sunuyor: Pantolon ucu yıpranmış, eski ceket giyip kendisinin inanmadığı cennete milleti süren bir imam; bir sürü çocuk; ceset, zekât... Ondan sonra karanlık mezar, mezarın başında yanlış yazılı gri renginde bir taş!

Ne demeli, ruhumu saran sessiz bir acıyı nasıl bitirmeli bilmiyorum. Aklıma şairimizin zamanında ezberlediğim ama çoktan unuttuğum bir şiiri geliyor:

*Karanlık ve şafağı uzak,
Ateşi sönen cehennem benim gecemdir.*

Şair, kendi gecesine “şafağı uzak” diyor. Demek ki nihayetsiz değil, bir zaman gelecekte bir gün güneş doğacak; demek ki ileride bir ümit vardır ama bende öyle değil. Ömrüm; güneşini, baharını kaybederek kara geceye dönüşmüş ve o gecenin şafağı uzak değil de zaten hiç yok; o gece sonsuzdur, sonsuz. Ben bunun böyle olduğunu şimdi tüm ruhumla hissediyorum; “anlıyorum, biliyorum” canımla, içimle hissetmekteyim. İleride hayat yok; o sönmüş, orada bir tek ömür vardır - baharı, güneşi kaybeden sessiz, korkunç kara geceye dönmüş

bir ömür. Ona “gelecek gün” derler. O, beni bekliyor. Ben ise istemeden onun karanlığını bilerek ona doğru ilerliyorum.

O mecburiyet şimdi de duyguları uyandıran “dehşet”ini ifade etmeye, o “gelecek günün” şimdiki ancak şimdiki anda ruhuma verdiği zehirli soğuşunu anlatmaya “ışığı sönen cehennem” demekten başka bir söz bulamıyorum ve aslında yoktur da. Aralarındaki ilişkiyi bilmiyorum, açık göremiyorum ama ona öyle demek istiyorum, onu içimdeki bir güç istiyor, şimdi bunu çok iyi hissediyorum: O, ışığı sönen cehennem, beni bekliyor.

Yağmur durdu. Bundan önce olan sakinlik bozuldu, bulutlar katlanmaya, rüzgâr yine esmeye başladı. Pencerenin karşısındaki karanlık bahçede yapraklar hışırdıyor, bekçi de kara geceyi yarararak çalmaya başladı. Yürek hevesleniyor, yeni bir şevkle zıplıyor, önceki gibi önceki yerine sakin bir şekilde oturmak istiyor... Ya Rabb'im, daha neler görürüm?.. Kendinden razı olmamak nihayesine yetiyor, ruhumu bambaşka bir kuru sızlama, zehirli bir acı, keskin bir ızdırıp sarıyor. Diyorum ki temüğ (cehennem) yoktur, varsa da benim şimdiki anım kendisi bir temüğdür.

Benim fikrim tam o yere vardığında gök gürlüyor, tüm çevreyi muhteşem bir ışık parlatıyor ve şu ışığın karanlık ile buluştuğu son saniyesinde hayalimde keskin bir görüntü ortaya çıkıyor; sanki ben cennetten, nurdan düşüp nihayetsiz karanlık geceye, aşağıya, korkunç bir derine gitmişim ve bunu anlayarak tekrardan yukarıya çıkmaya gayret ediyor ama gücüm de yok, kanadım kırık olduğu için, geri hatta eskisinden daha aşağılara düşüyormuşum...

Ben o durumdan ayılmadan, komşu odadan çocuk ağlama sesi geldi, eşim uyukulu bir hâlde tekrar:

- Sadık, Sadık, yeter artık, haydi yat!.. Bu ne! Allah'ım ya, diyerek homurdanmaya başladı.

Tekrardan gök gürlendi ve şiddetli yağmur başladı.

Ben de hasta, kırılmış vücudumu zar zor hareket ettirerek eşimin yanına gidip uyudum...